

آیا همه آفریدگار درود؟

دکتر دمر داش عبدالمجید سر حان

آیا جهان آفریدگاری دارد؟

استاد دانشگاه عین شمس مصر. در سال ۱۹۳۶ از دانشگاه قاهره به درجه‌ی ممتاز لیسانس علوم گرفته، در ۱۹۳۸ با اخذ لیسانس علوم تربیتی از دارالمعلمین عالی قاهره نائل شده، در ۱۹۴۷ از دانشگاه کولومبیا درجه‌ی فوق لیسانس در علوم تربیتی دریافت داشته و در سال ۱۹۴۹ با اخذ درجه‌ی دکترای علوم تربیتی از دانشگاه کولومبیا مؤفق شده است. تألیفات زیادی در علوم و موضوعات تربیتی دارد.

به قلم:

دکتر دمرdash عبدالمجید سرحان
متخصص علوم تربیتی

همه در پی پاسخ این سؤال اند، این سؤال است که همه اشتیاق شنیدن جواب آن را دارند، این سؤال طفل کوچک را دست بر دامن پدر می‌کند، و دل جوان حیران را پریشان می‌سازد و خواب از چشمش می‌رباید تا کسی را پیدا کند و پاسخی قاطع بشنود، در دل شخص سست‌ایمان نیز راه می‌یابد، اما فوری استغفار می‌کند و از وسوسه‌ی شیطان به خدا

پناه می‌برد، فکر همه را به خود مشغول می‌دارد مخصوصاً در انکسار ضعف و بیماری و ناامیدی.

در روزگاران پیشین نیز مردم این پرسش را کرده‌اند و با پیروی از نیروی اندیشه و درک خود گروهی به پرستش ماه و خورشید و ستاره گان و گروهی به پرستش بت‌ها و اصنام و گروهی به پرستش پروردگار یگانه‌ی توانا گرویده‌اند، گروهی دیگر نیز اسیر انکار و الحاد مانده‌اند.

در آینده هم مادام که دنیا می‌چرخد و عقل می‌اندیشد و بشر می‌بیند و درک می‌کند، صاحبان‌خرد در پی آشنائی با پاسخ این سؤال خواهند بود، پس دریافتن این معنی جزو طبیعت و سرشت ماست، ما نمی‌توانیم خالی از آن یا منکر آن و یا غافل از ندای آن باشیم، اعتقاد به آفریدگار جهان، در طرز تفکر و زندگی و فلسفه و نظر انسان در باره‌ی کارها و حالت نفسانی و حال و آینده بلکه هستی و وجود وی اثر بزرگی دارد.

به این سؤال با وجود این همه اهمیت، کسانی که جواب قاطع و مقنع می‌دهند، بسیار کم اند. کودک خورد سالی که به پدر خود رجوع می‌کند

پدر یا وی را به نرمی از این اندیشه باز می‌دارد و یا به امید قانع ساختن او جوابی سرسری و بی‌فایده می‌دهد. جوان کنجکاوی که با دوست یا مربی خود این مسئله را مطرح می‌سازد خیلی به ندرت اتفاق می‌افتد که از آنان پاسخی دریافت کند که دل حساس او را تسکین بخشد و عقل کنجکاو وی را ارضاء نماید. رجال دین نیز غالباً در پاسخ این سؤال به آیاتی از کتب آسمانی و احادیثی از کلام پیامبران توسل می‌جویند، از ارزش اکتشافات علوم می‌کاهند و از بکار بردن روش علمی منع می‌کنند، بالنتیجه حیرت سؤال‌کننده افزون‌تر می‌شود و با خاطری آزرده از اندیشه و تفکر در این موضوع منصرف می‌گردند.

در صورتی که فرد تحصیل کرده‌ای که در قرن بیستم پریشی راجع به آفریدگار جهان می‌کند لابد می‌خواهد با روش‌ها و نتایج علمی که به یافتن رموز اتم و تسخیر فضا و کشف قوانین وجود و اسرار و پدیده‌های آن و اکتشافات محیر العقول دائمی دیگر منجر می‌شود، قدم بردارد و به سؤال خود جواب منطقی درستی می‌خواهد که در رسیدن به ایمان به پروردگار چراغی فرا راه او باشد، ایمانی که مبتنی بر اقتناع باشد نه تسلیم صرف.

مؤلف کتاب «اثبات وجود خدا» عیناً همین روش را اتخاذ کرده است، به جمعی از دانشمندان بزرگ متخصص در رشته‌های شیمی، فیزیک، زیست‌شناسی، نجوم، ریاضیات و غیره نامه‌ی نوشته و از آنان پرسیده: «آیا شما به وجود خدا اعتقاد دارید؟ و در این صورت مطالعات و تجسسات علمی تان، چگونه شما را بسوی پروردگار رهنمون شده است؟»

دانشمندان به این سؤال پاسخ‌های مفصلی نوشته‌اند و در آن‌ها علل و عواملی که آنان را بسوی ایمان به آفریدگار فرا خوانده شرح داده‌اند.

پاسخ چهل تن در کتاب «اثبات وجود خدا» درج شده و از این نظر که مفاهیم آنها ضمن ارائه قسمتی از افکار و اندیشه‌ی جدید، مؤید مطالبی است که برای اثبات آفریدگار جهان در کتب آسمانی آمده بسیار حائز اهمیت است.

این دانشمندان بیان می‌کنند که قوانین «دینامیک حرارتی» دلالت می‌کند که باید جهان را بدایتی باشد و اثبات بدایت دنیا وجود مبدئی عاقل و مرید و ابدی را ایجاب می‌نماید، آری مبدء و آفریدگاری که ذاتی

غیر مادی داشته باشد چون ماده از ذراتی به وجود آمده که ساختمان آنها حکم علم امکان ازلی و ابدی بودن ندارد.

این آفریدگار غیر مادی جهان باید لطیف متناهی در لطف و خیر لانهایه لخبیره و ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ (۱۰۳) باشد.

برای رسیدن به وی نباید از حواسی که جزء مادیات قادر به حس چیزی نیستند توسل جست؛ برای مشاهده‌ی وی نباید در داخل آزمایشگاه ولوله‌های امتحان گشت، یا از ذره‌بین و دوربین استعانت کرد؛ برای دیدن وی عنصری غیر مادی چون عقل و بصیرت لازم است.

کسی که در پی درک آیات ذات باری تعالی است باید چشم از خاک برگردد و بدون تعنت و تعصب عقل خود را بکار اندازد و در آفرینش آسمان‌ها و زمین بیندیشد، ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (۱۹۰) تمام رشته‌های علوم ثابت

۱. دیدگان او را درنیابند، او دیدگان را دریابد، و او بخشنده آگاه است. (سوره انعام، آیه ۱۰۳)

۲. همانا در آفرینش آسمانها و زمین و گردش شب و روز، برای خردمندان نشانه‌هاییست. (سوره آل عمران، آیه

می‌کنند که در دنیا نظام معجزه آسائی سیادت می‌کند که اساس آن قوانین و سنن ثابت ولایت‌غیر کونی است و کوشش دانشمندان و احاطه به این قوانین این امکان را می‌دهد که بشر از خسوف و کسوف و دیگر پدیده‌های صدها سال قبل از وقوع آنها آگاه می‌شود.

کیست که این قوانین و سنت‌ها را در هر ذره‌ای از ذرات موجودات بلکه کوچک‌تر از آنها، در بدو خلقت به ودیعت نهاده است؟ کیست که این نظام و سازگاری و انسجام را ایجاد کرده است؟ کیست که به ابداع آن‌ها اراده فرموده و این چنین به‌جا و زیبا آفریده است؟ این نظام و قانون و ابداعی که در جهان مشاهده می‌شود دلالت می‌کند که در ورای آن‌ها پروردگار دانا، توانا، و آگاهی وجود دارد.

در این کتاب دانشمندان نظر کسانی که ادعا می‌کنند دنیا بطور تصادفی نشأت یافته رد می‌کنند و برای خواننده معنای تصادف را شرح می‌دهند و جهت شناساندن مدت احتمال حدوث پدیده‌ای به اشکال کار و قوانین مصادفه اشاره می‌کنند، اگر ما صندوق بزرگی پر از هزاران حرف ابجدی داشته باشیم، خیلی احتمال دارد که حرف الفی پیش میم قرار بگیرد و کلمه‌ی (ام) را تشکیل دهد، اما احتمال اینکه این حروف

بطور تصادفی طوری پیش هم قرار بگیرند که (قصیده‌ای درازی) یا (خطاب پدری به فرزندش) را ترتیب دهند بسیار بسیار ضعیف بلکه غیر ممکن است. علماء حساب کرده‌اند که احتمال اجتماع ذراتی که بتوانند جزئی از مواد اولیه‌ی دخیل در تشکیل گوشت را به وجود آورند علاوه بر ماده‌ی مستعد ضروری، ملیاردها سال وقت لازم است که جهان با این پهناوری امکان آن را ندارد. البته این برای پیدایش ترکیبی است با آن همه ناچیزی، با این احتمال قیاس کنید. حال این همه موجودات زنده را از جانور و گیاه و اجسام مرکب بی‌شمار و حال پیدایش حیات و ملکوت آسمان‌ها و زمین را، عقلاً محال است که این همه بدون بصیرت و آگاهی و از راه تصادف کورانۀ نشأت یافته باشد.

ناچار همه‌ی این‌ها آفریدگار و مبدعی دانا و آگاه دارند که علم وی محیط بر تمام اشیاء است، همه را آفریده و معین هدایت فرموده است. این کتاب علاوه بر مطالب مزبور، مزایای ایمان به خدا و اطمینان به وی و التجاء به گشایش او را در تنگدستی و بیماری و هر گونه خطری که انسان را به ناامیدی بیم می‌دهد بیان می‌کند.

جمع کثیری از دانشمندان، حلاوت ایمان و لزوم آن را برای خود و دیگران را حس کرده و با ولعی تمام به آن تشبث جسته اند، و بعضی حتی معتقد اند که یک نیاز بیولوژیک انسان را بسوی ایمان به پروردگار دانا و توانا راهنمایی و جلب می کند ﴿فَظَرَّتْ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾^۳

مطالب کتاب در اینجا پایان نمی پذیرد، بلکه شرح می دهد که چگونه ایمان به خدا ریشه‌ی تمام فضایل اجتماعی و اخلاقی و انسانی است و کسی که ایمان به خدا نداشته باشد حیوانی است که شهوت و غفلت بر وی فرمانروایی می کند، مخصوصاً زمانی که پاره‌ی از مبادی غیر انسانی دامنگیر وی شوند.

۳. فطرتی که خدا مردم را بر آن سرشت. (سوره روم، آیه ۳۰)

